

ŞEYH GALİB HAKKINDA BAZI BİBLİYOGRAFİK NOTLAR(*)

Süleyman TÜLÜCÜ(**)

ÖZ

Türk şairi, Osmanlı edebiyatının son büyük klâsik şairlerinden biri. Galib Dede, Osmanlı devletiyle ve önemli bir İslâm tarikatı Mevlevîlikle iyi ilişkiler içinde bulunan bir ailede dünyaya geldi. Divan-ı Hümayun'da bir memur olmak suretiyle aile geleneğini sürdürdü. Sonra, bu devlet memuriyetinden vazgeçerek, Mevlevîliğin ünlü merkezi İstanbul'da Galata Mevlevîhanesi'nin şeyhi oldu. Hayatının geri kalan kısmını bu makamda geçirerek şiir yazmaya devam etti. Galib Dede, en çok, şaheseri Hüsn ü Aşk ("Güzellik ve Aşk")'i ile tanınır. Bu simgesel hikâye bir genç (Hüsn, yani "Güzellik") ile bir kız (Aşk, yani "Aşk, Sevgi") arasındaki âşkane iltifatı anlatır. Bu ünlü eserin yanı sıra Galib Dede, Divan'ı dolayısıyla da tanınır.

Bu yazı, son yıllarda Türkiye'de hazırlanmış, Şeyh Galib hakkındaki bibliyografyaları tamamlamak amacıyla kaleme alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk, III. Selim, Osmanlı edebiyatı.

ABSTRACT

Some Bibliographical Notes on Sheikh Ghalib

Turkish poet, one of the last great classical poets of Ottoman literature. Ghalib Dede was born into a family that was well-connected with the Ottoman government and with the Mawlawīyah, an important order of Muslim dervishes. He continued in the family tradition by becoming an official in the Divan-ı Hümayun, the Ottoman imperial council. Later, after giving up this government position, he became the sheikh (superior) of the Galata monastery, in Constantinople, the renowned centre of the Mawlawīyah order. Remaining in this position for the rest of his life, he continued to write poetry. Ghalib Dede

* Yazıyı hazırlarken bazı yardımlarından dolayı Fakültemiz Türk İslâm Edebiyatı Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Reyhan Keleş'e teşekkür ederim.

** Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belâğati Anabilim Dalı.

is primarily known for his masterpiece, Hüsn ü Aşk (“Beauty and Love”). This allegorical romance describes the courtship of a youth (Hüsn, or “Beauty”) and a girl (Aşk, or “Love”). In addition to this famous work, Ghalib Dede is known for his *Diwan*.

This article was composed in order to complete the bibliographies on Sheikh Ghalib, prepared recently in Turkey.

Keywords: Sheikh Ghalib, Hüsn ü Aşk, Selim III, Ottoman literature.

Galib Dede, Mehmed Es’ad, keza Şeyh Galib (1171/1757-1213/1799), Türk şairi, *divân* edebiyatının beş büyük temsilcisinin (diğerleri Bâkî, Fuzûlî, Nef’î ve Nedîm) sonuncusu. İki meşhur tarih düşürmede (*eser-i ‘ışk* ve *cezbetullâh*) kaydedildiği gibi¹, 1171/1757 yılında İstanbul’da Yenikapı Mevlevîhânesi’nde dünyaya geldi. Şair ve âlim olan babası Mustafa Reşid, Mevlevî bir ailedendi ve Galib’in hayatı ve meslek seçimi üzerinde kesin bir etki icra etti. Annesi hakkında, bizzat Galib tarafından düşürülen bir tarihten, sadece isminin Emîne olduğunu ve 1209/1794’te öldüğünü biliyoruz. Öyle anlaşılıyor ki Galib, düzenli bir *medrese* eğitimi almamış, fakat aile muhitinde ve Mevlevî tekkesinde İslâmî klâsik eserleri lâyıkıyla tahsil etmiştir. Babasından sonra, onun asıl hocası ve müridinin, 1194/1790’da Galata Mevlevîhânesi Şeyhi olan Aşçı-başı Hüseyin Dede olduğu anlaşıl-maktadır. Galib çok erken bir yaşta şiir yazmaya başladı ve aynı zamanda *Dîvân-ı Hümâyûn*’un Beylikci Odasında bir memur olarak çalışırken, yirmi dört yaşında bir *divân* tertip edebildi. Şair Neş’et’in telkiniyle, daha sonra Galib’le değiştirdiği Es’ad’ı müstear isim (*mahlas*) olarak benimsedi. Galib Celâleddîn Rûmî ve Mevlevîlerin eserlerine gittikçe artan bir ilgi gösterdi. 1198/1783’te aniden tarikata girmeye karar verdi ve Mevlevîlerin şeyhi Sey-yid Ebû Bekir Çelebi’nin delâleti altında, tarikatın âsitânesinde lüzumlu ayinleri icra etmek için genç arkadaşı İbrâhîm Hân-zâde Yunus Bey’le bir-likte Konya’ya gitti. Dönüşünde tarikatın meşhur Galata Mevlevîhânesi’nde *çilesini* tamamladı ve daha sonra Haliç üzerinde Sütlüce’deki evine çekildi. Burada Yûsuf Sîneçâk’ın *Cezîre-i Mesnevî*’sine bir şerh yazdı.

Konya Çelebisi tarafından Galata Mevlevîhânesi *şeyhi* olarak tayini, Galib’in hayatında bir dönüm noktasıdır. Bizzat bir şair ve musikişinas ve aynı zamanda Celâleddîn Rûmî’nin bir hayranı ve Mevlevî tarikatının bir mensubu olan Sultan III. Selim’in hemen dikkatini çekti. Sultan, Galib’le çok özel bir dost oldu ve tekkede sık sık onu ziyaret etti. Şair Saray-ı Hümâyûn

1 İpekten, Halûk, *Şeyh Galib: Hayatı, Sanatı, Eserleri*, Akçağ Yay., 4. baskı, Ankara, 2010, s. 7.

[yani Topkapı Sarayı]'da daima hoş karşılanıyordu. Sultanın yardımıyla Galib, tekke ve müştemilâtını tamamen restore ettirmeyi ve daha sonra onu başkentten en önemli edebî merkezi hâline getirmeyi başardı; bizzat tekkenin harem dairesine taşındı. III. Selîm'in kültürlü ve zeki bir kadın olan kız kardeşi Beyhan Sultan², şaire, daha sonra bir sevgiye dönüşmüş gibi görünen büyük sempati duydu. O, ölünceye kadar birçok bakımdan ona yardım etti ve onu korudu. Galib, şiirlerinin çoğunda ona büyük saygı ve hayranlığını ortaya koymaktadır. Duygu ve sevginin saygı ifadeleri ile ima edildiği birçok pasajlara göre hüküm vermek gerekirse; şairin ona âşık olması imkânsız değildir.

Mevlevîlerin muhitinde Galib'in en iyi arkadaşı, ölümü üzerine meşhur mersiyesini yazdığı şair ve biyografi yazarı Esrâr Dede (ö. 1211/1797) idi. Galib 1213/1799 yılında kırk iki yaşında öldü. Erken ölümünün sebebi hususunda kaynaklar ittifak hâlinde değildir. Vereme yenik düştüğü anlaşılmaktadır. Galata Mevlevîhânesi mezarlığında, meşhur 11./17. asır *Mesnevî* şairi İsmâ'îl Rûsûhî Dede'nin yanına defnedildi.

Galib, şöhretini büyük ölçüde *mesnevîsi Hüsn ü Aşk*'a borçludur³. Klâsik okulun en zengin farklı formlarını ve şiir veznine ait numunelerini ihtiva eden ve yüksek standartta birçok şiirleri içeren *dîvânı*, münekkitlerin çoğu tarafından ekseriya ikinci sınıf bir eser olarak nitelendirilmiştir, çünkü çok parlak ve olağanüstü *mesnevîsi*, onlara göre, yazdığı diğer her şeyi gölgede bırakmıştır. *Hüsn ü Aşk*, 1783'te kaleme alınan, 2041 beyit ve dört tardiye-den oluşan tasavvufî, fantastik ve sembolik bir *mesnevî*dir. Eserde tasavvuf yolundaki bir sâlikin seyr ü sülûk-i rûhânîsi anlatılmaktadır⁴.

Galib, *dîvân* şiirinin son büyük temsilcisi olarak, Osmanlı Türk edebiyatı tarihinde eşsiz bir yer işgal eder. 7./13. asrın sonlarından 11./17. asra kadar, Osmanlı Türk *dîvân* şairleri, sonuncusu Câmî (ö. 898/1492) olan büyük Fars klâsik ediplerinden çoğunlukla esinlendiler. Fakat Hindistan'da Babür'ün torunlarının saraylarında 10./16. ve 11./17. asırlarda Fars şiirinin yeni bir üslûbu (*Sebk-i Hindî*) gelişti. Bu üslûp, önde gelen klâsik edebiyatçıların geleneğini terk ederek, olağanüstü teşbihlerin, simgesel hikâye ve süslü

2 Beyhan Sultan hakkında bkz. Kara, Yunus, "Şeyh Galib'in Şiirlerinde Beyhan Sultan", *Erciyes*, c: 21, s: 250, Ekim, 1998, s. 91-92.

3 Geniş bilgi için bkz. Gölpınarlı, Abdülbaki, *Şeyh Galib [Divanı'ndan] Seçmeler*, 1000 Temel Eser, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul, 1971, s. 103-116; Okçu, Naci, "Hüsn ü Aşk", *DİA*, XIX, 29-31; İpekten, *a.g.e.*, s. 19-22; Şeyh Galip, *Hüsn ü Aşk (Güzellik ve Aşk)*, dil-içi çeviri: Ahmet Necdet, Adam Yay., İstanbul, 2003, s. 7-11.

4 Kalkışım, M. Muhsin, "Şeyh Galib", *DİA*, XXXIX, 56.

ifadelerin mübalağalı kullanımını zarif hâle getirdi. Vurguyu; sembolik ve kapalı üslûba ve tamamen süslü ve tabii olmayan renk tasvirlerine dayanan olağandışı kelimelere verdi. Şiirdeki bu “Hint Okulu”, Nef’î (ö. 1044/1635) ve daha özel olarak Nâ’ilî (ö. 1077/1666) ve diğer pek çok ikinci derecedeki edipler gibi 11./17. asır Osmanlı şairlerine etki etmeye başladı.

12./18. asır başlarında Nedîm (ö. 1143/1730) gibi dâhi bir şairin ortaya çıkması, Osmanlı şiirinin İran [Fars, Farsça] ilhamlı geleneğinde köklü bir değişimin habercisi gibi görüldü. Nedîm, her ne kadar geleneksel temaları, şekilleri ve klişeleri ortadan kaldırmaya cesaret edemese de, kendi zamanından ve muhitinden birçok tema ve motifi ortaya koyarak ve geleneklere uymayan ve ekseriya konuşma diline özgü bir dil kullanarak, Osmanlı şiirini “Fars etkisinden kurtarmaya” [depersianize] büyük bir çaba gösterdi. Galib, şiirsel dehası, nadir hayal gücü ve form ustalığı ile Nedîm’in başlattığı şeyi muhtemelen başarıyla sonuçlandırabilirdi, yani onu örnek almış olabilseydi, klâsik geleneğe göre yazılmış derinlemesine bir Türk *divân* şiiri yaratabilirdi. Bunun yerine, Nedîm’i takdir etmek ve bazı şiirlerinde ona çok minnettar olmakla beraber, saati geri çevirmeye karar verdi ve Nâ’ilî’nin terk ettiği “Hint Okulu” geleneğini tekrar topladı. Fakat öngörüsü ve hayal gücü daha fazla, üstün bir şair olduğu ve tasavvufu özümlediği için, klâsik devrin sonlarında, her iki kaynağın kendisine özgü orijinal karışımını yarattı⁵.

5 Bk. İz, Fahir, “Şeyh Galib”, çev. Süleyman Tülücü, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s: 43, 2010, Prof. Dr. Muhan Bali Özel Sayısı, s. 259-263. Şeyh Galib’in hayatı, eserleri, şiiri ve edebî kişiliği hususunda geniş bilgi için bkz. Gölpınarlı, Abdülbaki, *Şeyh Galip, Hayatı, Sanatı, Şiirleri*, Varlık Yay., İstanbul, 1953; a.mlf., *Şeyh Galib [Divanı’ndan] Seçmeler*; a.mlf., “Şeyh Galib”, *İA*, XI, 462-467; Kocatürk, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Edebiyat Yay., Ankara, 1964, s. 520-537; Şeyh Galib, *Hüsn ü Aşk*, haz. Orhan Okay-Hüseyin Ayan, Dergâh Yay., İstanbul, 1975; a.mlf., *a.g.e.*, haz. Muhammet Nur Doğan, Ötügen Neşriyat A. Ş., İstanbul, 2002; a.mlf., *a.g.e.*, çev. ve haz. Abdülbaki Gölpınarlı, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 2006; Pekolcay, Neclâ, *İslâmî Türk Edebiyatı*, 2. Cilt, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 158-162; Yüksel, Sedit, *Şeyh Galip: Eserlerinin Dil ve Sanat Değeri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1980; İpekten, Halûk, *Şeyh Galib: Hayatı, Eserleri, Sanatı ve Bazı Şiirlerinin Açıklamaları*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yay., Erzurum, 1991; Okçu, Naci, *Şeyh Galib: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Şiirlerinin Umûmî Tahlili ve Divânın Tenkidli Metni*, I-II, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1993; a.mlf., “a.g.md.”, XIX, 29-31; Kalkışım, M. Muhsin, *Şeyh Galib Divanı*, Akçağ Yay., Ankara 1994; a.mlf., “a.g.md.”, XXXIX, 54-57; *Şeyh Galib Kitabı*, haz. Beşir Ayvazoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yay., İstanbul, 1995; Esrar Dede, *Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye, İnceleme-Metin*, haz. İlhan Genç, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara, 2000, tür. yer., özellikle, s. 372-400; Pala, İskender, *Şeyh Galib: Biyografik İnceleme*, Ötügen Neşriyat A. Ş., İstanbul, 2001; Arı, Ahmet, *Galib Dede’nin Aşk Ateşi: Şeyh Galib Divanı’nda Aşk*, Fakülte Kitabevi, Isparta,

Bu yazı, Prof. Dr. Fahir İz'den tercüme ettiğimiz (*Eİ²* (İng.), II, 999-1000) "Şeyh Gâlib" maddesinin (*Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sy. 43 (2010), Prof. Dr. Muhan Bali Özel Sayısı, s. 259-289), tarafımızdan düzenlenmiş "Seçilmiş Ek Kaynakça" kısmını tamamlamak amacıyla kaleme alınmıştır. Ayrıca, daha önce yapılmış şu kaynakçalara bakılabilir: Ahmet Doğan, "Eski Türk Edebiyatı'nda *Hüsrev ü Şirin* ve *Hüsn ü Aşk*", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi I, c. 5, sy. 9 (2007), s. 395-400; Betül Sinan, "Necâti Bey ve Şeyh Gâlib Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi II, c. 5, sy. 10 (2007), s. 572-586.

Makaleler, Bildiriler

Açıl, Berat, "Osmanlı Mesnevîlerinde Anlatıcı Olarak Gelenek: Hüsn ü Aşk Örneği", *Kritik*, s: 3, 2009 (Bahar), s. 148-165.

Akdemir, Ayşegül, "Güzellik, Aşk ve Bilgi Üçgeninde "Şem ve Pervâne" ", *Turkish Studies*, vol. 5/3, 2010 (Summer), s. 4, 7, 8, 9, 13, 14, 18, 30, 31-32, 35, 36.

Akkaya, Hüseyin, "Şeyh Gâlib Divânı'nda Mevlânâ", *I. Neşvegâh-ı Süfîyâne: Mevlânâ, Mevlevîlik ve Mesnevî Sempozyumu*, 25-27 Haziran 2010-Yozgat/Sorgun [henüz basılmamış bildiri].

Akkuş, Metin, "Şeyh Galib'in Şiir ve Şair Yorumları: Hüsn ü Aşk'ta Poetika", *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Dönemi Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, 26-30 Temmuz 2010, Van/Türkiye [henüz basılmamış bildiri].

Aktaş, Hasan, "Nazirecilik Geleneği ve Çağdaş Şiirimizin Ufukları", *Hece*, Türk Şiiri Özel Sayısı, yıl: 5, s: 53-54-55, 2001 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 317-318.

Altuner, Nuran, "Klâsik'te Sebki-Hindî", *Sanat ve Klâsik*, haz. Halit Özkan, Klâsik [Yay.], İstanbul, 2006, s. 149, 151-154.

Apaydın, Mustafa, "Asaf Hâlet Çelebi'nin *Nûrusiyâh* Şiirine Bir Bakış", *İlmî Araştırmalar*, s: 12 (2001), s. 23-24, 25, 26-27, 28, 29.

Ateş, Süleyman, "Şeyh Galip ve Hüsn ü Aşk", *Vatan*, 22.04.2009.

Atik, M. Kemal, v.dğr., "Şeyh Galip Dede", *Tercüman Evliyalar Ansiklopedisi*, Tercüman Tesisleri, İstanbul, 1990, III, 440-443.

Avşar, Ziya, "XVII./XIX. Yüzyıllara Ait Yayınlanmış Türkçe Divan ve Divançeler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi II, c: 5, s: 10, 2007, s. 119-120.

2003; Ayvazoğlu, Beşir, *Kuşunun Son Şarkısı*, Kapı Yay., 5. baskı, İstanbul, 2006; Enginün, İnci, "Şeyh Galip'in Bugüne Etkisi", *Prof. Dr. Nihad M. Çetin'e Armağan*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi [Yay.], İstanbul, 1999, s. 117-144; aynı yazı için ayrıca bkz. a.mlf., *Araştırmalar ve Belgeler*, Dergâh Yay., İstanbul, 2000, s. 117-136; Güner, Abdulkadir, "Şeyh Gâlib Hakkında Yeni Bilgiler", *[Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi] Türkoloji Dergisi*, c: XIII, s: 1, 2000, s. 203-225.

_____, “Nef’îden Şeyh Galib’e Edebiyatımızda Bir Kutup; Mevlâna”, *I. Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, 12-13 Nisan 2007-İstanbul [henüz basılmamış bildiri].

Çağlar, Behçet Kemal, “Eskilere Nazireler: Şeyh Galib’e Nazire”, *Şadırvan*, c: I, s: 24, 1949 (Eylül), s. 5.

Demirel, Şener, “Mevlânâ’nın Mesnevî’si ve Şerhleri”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi II, c: 5, s: 10, 2007, s. 493.

Diriöz, Haydar Ali, “Divan Edebiyatında İç Tekâmül”, *Diriözler Armağanı: Prof. Dr. Meserret Diriöz ve Haydar Ali Diriöz Hatıra Kitabı*, haz. M. Fatih Köksal-Ahmet Naci Baykoca, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 2003, s. 30-32.

Enginün, İnci, “Şeyh Galip’in Bugüne Etkisi”, a.mlf., *Araştırmalar ve Belgeler*, Dergâh Yay., İstanbul, 2000, s. 117-136.

Eren, Abdullah, “Hüsn ü Aşk’ın Kurgusunda Belirleyici Faktörlerden Biri Olarak Acz”, *Turkish Studies*, vol. 4/7, 2009 (Fall), Klâsik Türk Edebiyatında Mesnevî Özel Sayısı-Prof. Dr. Halûk İpekten Anısına, s. 239-252.

_____, “Hüsn ü Aşk’ın Tasvirlerinde Gül”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, vol. 3/11, 2010 (Spring), s. 245-251.

“Geçdi Galib Dede”, *Türkiye*, 20 Nisan 1999.

Genç, İlhan, “Mahlâsnâme ve Kaside İlişkisi Üzerine Bir Mukayese”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, c: VI, s: 2, 2006 (Kış), s. 317, 318, 320, 324, 327, 329, 330.

Göktaş, Mehmet, “Şeyh Galip’in ‘Hoşça Bak Zatına Kim Zübde-i Âlemsin Sen’ Mısraı Bağlamında İnsanın Mahiyetine Dair”, *Erzincan Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, c: 11, s: 2, 2009, s. 289-308.

Gönültaş, Güngör, “Galata Mevlevihanesi Müze Olarak Açılıyor”, *Milliyet*, 29.05.1969, s. 4.

Halis, Müjgân, “Dindar Değilim, Dindarlığa Saygılıyım”, *Sabah*, 24.01.2010 [Şeyh Galib’den de bahsediliyor].

Holbrook, Victoria Rowe, “Originality and Ottoman Poetics: In the Wilderness of the New”, *Journal of the American Oriental Society*, CXII/3 (1992), s. 440-454.

_____, “Sûretler Kalesi: Mevlânâ ve Gâlib”, çev. Murat Ak, *İSTEM*, yıl: 8, s: 15, 2010, s. 345-361.

İz, Fahir, “Şeyh Gâlib”, çev. Süleyman Tülücü, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, s: 43, 2010, Prof. Dr. Muhan Bali Özel Sayısı, s. 259-289.

Kalkışım, M. Muhsin, “Şeyh Galib”, *DİA*, XXXIX, 54-57.

Kartal, Ahmet, “Klâsik Türk Edebiyatında ‘Lâle’ ”, *Bilgi*, s: 4, 1997 (Kış), s. 108-122 (tür. yer).

Kaya, Mahmud, “Gönül”, *Altınoluk*, s: 170, 2000 (Nisan), s. 21.

Kayaoğlu, İsmet, “Mevlevî Derviş Ahmed Dede’nin et-Tuhfetü’l-Behiyye Adlı Eseri ve Çevirisi”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s: 5, 1994, s. 1-34.

Keleş, Reyhan, “Örneklerle Türk Edebiyatı’nda Medhiye”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, s: 22, 2009, s. 218, 228, 230-231, 233.

Koca, Ali, “Şeyh Gâlib’in Sütlüce’deki Kayıp Evi”, *Zaman*, 02.02.2009.

Kurnaz, Cemal, “Şiirsel Bir İmge Olarak Halep Kumaşı”, *Turkish Studies*, vol. 2/4 (Fall 2007), Tunca Kortantamer Özel Sayısı-II, s. 618-623.

Kut, Günay, “Anadolu’da Türk Edebiyatı”, *Osmanlı Medeniyeti Tarihi*, editör: Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, 1999, I, 50, 53, 61-62, 63, 67.

Kuzu, Fettah, “Şeyh Gâlib’in Sâki-nâme’sinde İmgesel Söylem”, *VI. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. Mine Mengi Adına)*, 25-27 Kasım 2010, Kayseri [henüz basılmamış bildiri].

Macit, Muhsin, “Divan Şiirinin Cumhuriyet Sonrası Türk Şiirine Etkileri”, *Hece*, Türk Şiiri Özel Sayısı, yıl: 5, s: 53-54-55, 2001 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 328-329, 330.

Marancı, Cavit, “Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk ve Bahar”, *Ay Vakti*, s: 115, 2010 (Nisan), s. 25-27.

_____, “Hüsn ü Aşk Mısraları ve Şeyh Galib’in Şiiri”, *Ay Vakti*, s: 131-132, 2011 (Temmuz-Ağustos).

Mazıoğlu, Hasibe, “Şeyh Gâlip ve Şiirlerinin Dili”, a.mlf., *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, TDK Yay., Ankara, 2009, s. 803-814.

Okay, Orhan, “Galib Ded’e nin Dramı”, *Edebiyat ve Edebî Eser Üzerine*, Dergâh Yay., İstanbul, 2011, s. 70-77.

Okumuş, Sait, “Fars ve Türk Edebiyatlarında Hint Üslûbuna Genel Bakış”, *Nüs-ha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, yıl: VIII, s: 27, 2008/II, s. 143, 144, 145, 149-150, 151.

Özçelik, Mustafa, “Şeyh Gâlib’e Göre İnsan”, *Keşkül*, s: 17, 2011 (Kış), s. 70-75.

Öztoprak, Nihat, “Divan Şiirinde Güzelin Saç Rengi”, *Saç Kitabı*, haz. Emine Gürsoy Naskali, Kitabevi Yay., İstanbul, 2004, s. 240-314 (tür. yer.).

Pala, İskender, “Şeyh Galib ve Avatar”, *Zaman*, 21 Aralık 2010, s. 6.

Pelvanoğlu, Emrah, “Bir Osmanlı Aşk Anlatısının Kahramanları Olarak ‘Hüsn’ ve ‘Aşk’”, *Kocaeli Üniversitesi Şiir Etkinlikleri Birimi I. Ulusal Şiir Kongresi*, 16-18 Mayıs 2007-Kocaeli [henüz basılmamış bildiri].

Sefercioğlu, M. Nejat, “Divan Şiirinde Tarak ve Ayna”, *Saç Kitabı*, haz. Emine Gürsoy Naskali, Kitabevi Yay., İstanbul, 2004, s. 217, 219, 220, 236.

Sertkaya, Osman F., “Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XVIII, 1970 (1 Ağustos), s. 136-138.

Şeyh Galib, “Tard u Rekb”, *Esrar*, s: 4, 2010 (Mayıs-Haziran-Temmuz), s. 52.

Şirin, Mine, “Divan’ın En Güzel ‘Noktası’”, *Radikal*, 17.01.2003 [baştan sonra Hüsn ü Aşk anlatılmış].

Torun, Şahin, “Galip Ded’e nin Ateş’ten Denizi: Bir Manzum Hüsn-ü Aşk Yorumu”, *Ayraç*, s: 7, 2010 (Nisan), s. 45-49 [Cavit Marancı, *Şeyh Galib: Hüsn ü Aşk* (Mem Yay., İstanbul, 2005, 2007, 294 s.) hakkında tanıtma yazısı].

Türkel Oter, Serda-Yıldırım, Ali, “Şeyh Gâlib’in Bestelenmiş Şiirlerinde Usûl-Vezin İlişkisi”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, s: 27, 2010 (Bahar), s. 211-247.

Ulunay, Refi’ Cevat, “Şeyh Galib”, *Milliyet*, 29.05.1954, s. 2.

Utku, Ali, “Rıza Tevfik’in Nakşî-i Akkirmânî ve Hilmi Yavuz’un Şeyh Galip Okumaları Üzerinden Kültürümüzde Şiir-Felsefe İlişkisi Üzerine Bir Sorunlaştırma”, *Şair ve Yazar Hilmi Yavuz Sempozyumu*, 21 Mayıs 2011-Erzurum [henüz basılmamış bildiri].

Uz, Mehmet Ali, “Vefat Yıldönümünde Bir Mevlevî Şairi: Şeyh Galip”, *Merhaba, Akademik Sayfalar*, c: 17, 2007 (17 Ocak), s. 14-15.

Uzun, Mustafa, “Aşk (Edebiyat, Kültür ve Sanat)”, *DİA*, IV, 20.

Uzluk, Feridun Nafiz, “Taş Yazıtlarda Türkçe Vakfiyeler, Arapça Yazıtlarda Türkçe Söz ve Şiirler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1963*, TDK Yay., Ankara, 1964, s. 259-262, 266.

Üremiş, Ali, “Trabzonlu Köseç Ahmed Dede ve et-Tuhfetü’l-Behiyye fi’t-Tarîkati’l-Mevleviyye’si Üzerine”, *Türk Kültürü, Edebiyatı ve Sanatında Mevlâna ve Mevlevîlik Ulusal Sempozyumu, 14-16 Aralık 2006-Konya, Bildiriler*, I, Selçuk Üniversitesi Mevlâna Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay., Konya, 2007, s. 373-391.

Varışoğlu, Mehmet Celâl, “Aşkın Metaforik Yolculuğunda Sühan’ın Rolü”, *I. Ulusal Sosyal Bilimler Sempozyumu: “Bir Metafor Olarak Yol ve Yolculuk”*, 9-10 Aralık 2004-Kırıkkale [henüz basılmamış bildiri].

“Yalçın Tura ile Şeyh Galib’e Saygı Kantatı Üzerine: Şarkı Defterinden Kantata”, *Milliyet*, 25.06.1990, s. 12.

YAZICI, Tahsin, “Gâleb Dada, Mohammad As’ad”, *Encyclopaedia Iranica*, vol. X, London 2001.

Kitaplar, Tezler

Aça, Mehmet, v.dğr., *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*, Kriter Yay., İstanbul, 2009, tür. yer.

Akarsu, Kâmil, *Adına Aşk Dediler-Dîvân Şiirimizden Metin Şerhi Örnekleri-*, Akçağ Yay., Ankara, 2007, s. 249-262.

Akgün, İbrahim, *Söz İncileri, Osmanlı Şiirinden Seçilmiş Beyitler*, Kurtuba Yay., Ankara, 2010, tür. yer.

Akkuş, Metin, *Divan Şiirinde İnsan: I- Dinî Kişilikler*, Fen-Edebiyat Fakültesi Yay., Erzurum, 2000, tür. yer.

Aktaş, Şerif, *Şiir Tahlihi, Teori-Uygulama*, Akçağ Yay., Ankara, 2009, s. 98-102; Tanıtımı: S. Dilek Yalçın Çelik, *Bilig*, s: 54, 2010 (Yaz), s. 269-274.

Altan, Mehmet, *Kent Dindarlığı*, Timaş Yay., İstanbul, 2010, s. 68, 69.

Aras, Makbule, v.dğr., *99 Beyit: Divan Şiirinden Beyitler ve Çözümlemeleri*, Can Yay., İstanbul, 2008, s. 38-39, 82-83, 108-109, 146-147, 184-185, 224-225, 229.

Arı, Ahmet, *Mevlevîlikte Bir Hanedanlık Kurucusu: Sâkıb Dede ve Dîvânı*, Akçağ Yay., Ankara, 2003, s. 7, 27, 37, 38, 51.

Arpaguş, Sâfi, *Mevlevilikte Ma'nevî Eğitim*, Vefa Yay., İstanbul, 2009, s. 23-24, 29-32, 131, 306, 307, 344, 389-390, 399.

Atik, M. Kemal, v.dğr., “Şeyh Galip Dede”, *Tercüman Evliyalar Ansiklopedisi*, Tercüman Tesisleri, İstanbul, 1990, III, 440-443.

Aydın, Abdullah, *Hanyalı Nûri Osmân Divânı*, Doktora Tezi, danışman: İsmail Hakkı Aksoyak, Gazi Üniversitesi, 2009, s. 142-143.

Babacan, İsrail, *Klâsik Türk Şiirinin Sonbaharı: Sebki Hindî (Hint Üslûbu)*, Akçağ Yay., Ankara, 2010, s. 312-313, 355-357 ve tür. yer.

Babinger, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, çev. Coşkun Üçok, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara, 1982, s. 347-348.

Bakırcıoğlu, N. Ziya, *Şah Beyitler*, Ötüken Yay., İstanbul, 2008, s. 248-258.

Baykut, Hakan, *Sebki Hindî Şairlerinin (Nâilî, Neşâtî, Fehîm, Şebri ve Şeyh Gâlib) Kasidelerinde Övme ve Övünme*, Yüksek Lisans Tezi, danışman: Zülfi Güler, Fırat Üniversitesi, 2010, 195 s.

Coşkun, Menderes, *Klâsik Türk Şiirinde Edebî Tenkit-Şairin Şaire Bakışı*, Akçağ Yay., Ankara, 2007, s. 94-99, 99-101.

Çavuşoğlu, Mehmet, *Divanlar Arasında*, Kitabevi [Yay], İstanbul, 2006, s. 33, 40, 87, 101.

Çıkla, Selçuk, *Türk Edebiyatında Manzum Poetikalar, -1860-1960-*, Akçağ Yay., Ankara, 2010, s. 35, 38, 100, 456.

Çıpan, Mustafa, *Bir Safâ Bahşedelim, Klâsik Türk Şiirinden Seçmeler*, Konya Büyükşehir Belediyesi Yay., İstanbul, 2005, s. 48-57.

Dervişoğlu, İsmail, *Gazellerin Güzelleri*, Kırkambar Kitaplığı [Yay.], İstanbul, 2002, s. 104-105.

Ekinci, Bilge, *Divan Şiirinden Seçmeler*, Elips Kitap, Ankara, 2007, s. 150-157.

Erkul, Rasih, *Eski Türk Edebiyatı*, Öğreti Yay., Ankara, 2004, s. 54, 66, 73, 79-82, 87, 103, 127-128, 131-132, 185-186.

Ertürk, Emine Şule, *18. Yüzyıl Klâsik Türk Şiirinde Musikî (Nedim, Şeyh Gâlib, III. Selim)*, Yüksek Lisans Tezi, danışman: Bayram Ali Kaya, Sakarya Üniversitesi, 2009, 202 s.

Eyuboğlu, İsmet Zeki, *Divan Şiiri 2*, Say Yay., İstanbul, 1994, s. 365-383.

Gariboğlu, Kemal, *Edebiyat Bilgileri*, Gariboğlu Yay., 4. baskı, Ankara, 1969, s. 30, 42-43, 59, 66, 70-71.

Gibb, E. J. W., *Osmanlı Şiirinin Sultanları*, çev. Ali Çavuşoğlu, Laçın Yay., Ankara, 2011, s. 243-247.

Gökalp, Halûk, *Eski Türk Edebiyatında Mevlânâ ve Mevlânâ Methiyeleri*, Kriter Yay., İstanbul, 2009, tür. yer.

Gökdemir, Sevgi-Gökdemir, Ayvaz, *Lise ve Dengi Okullar İçin Nazım Yönüyle Yardımcı Edebiyat Kitabı 3*, Ötüken Yay., İstanbul, 1982, s. 59-66.

Göktaş, Mehmet, *Divân Şiirinde İnsan Telâkkisi*, Doktora Tezi, danışman: Naci Okçu, Atatürk Üniversitesi, 2003, tür. yer.

Gölpınarlı, Abdülbâki, *Divan Edebiyatı Beyanındadır*, Marmara Kitabevi, İstanbul, 1945, s. 134 ve tür. yer.

_____, *Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1971-1972, II, 236, 238, 256, 272, 303, 304, 334, 342, 367, 374; III, 88.

Güftâ, Hüseyin, *Divan Şiirinde İlim*, Akçağ Yay., Ankara, 2004, s. 298-299 ve tür. yer.

Güven, Güler, *Ali Nihad Tarlan'dan Divan Şiiri Şerhleri*, haz. Hayri Ataş, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İstanbul, 2007, s. 159-208, 209-248.

Halil Nürî, *Târîh*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY, nr. 5996, ypr. 288b-289a.

İpekten, Halûk, *Şeyh Gâlib: Hayatı, Sanatı, Eserleri*, Akçağ Yay., 4. baskı, Ankara, 2010, 159 s.

_____, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yay., 10. baskı, İstanbul, 2008, s. 23, 68-69, 99, 115 ve tür. yer.

Kabaklı, Ahmet, *Şiir İncelemeleri*, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 2. baskı, İstanbul, 2003, s. 181-184.

Kartal, Ahmet, *Klasik Türk Şiirinde Lâle*, Akçağ Yay., Ankara, 1998, tür. yer.

Kocatürk, Vasfi Mahir, *Divan Şiiri, Bugünkü Dile Çevrilmeleriyle*, Buluş Yay., Ankara, tsz., s. 178-183.

Köksal, M. Fatih, *Sana Benzer Güzel Olmaz, Divan Şiirinde Nazire*, Akçağ Yay., Ankara, 2006, s. 35, 43, 53, 56, 93, 101, 113.

Kurnaz, Cemal - Çeltik, Halil, *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*, H Yay., Ankara, 2010, tür. yer.

Mermer, Ahmet, v.dğr., *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Akçağ Yay., 3. baskı, Ankara, 2008, tür. yer.

Okçu, Naci, *Divan Şiirine Kaynaklık Eden Âyetler*, Doçentlik Tezi [Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi], 1982, s. 160-181.

_____, *Şeyh Gâlib Divânı; Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Şiirlerinin Umûmî Tablîli*, Türkiye Diyanet Vakfı [Yay.], Ankara, 2011, 960 s.

Okuyucu, Cihan, *Gazel Bahçesi*, Sütun Yay., İzmir, 2006, 196 s.

Olgun, Tahir, *Divan Edebiyatının Bazı Beyitlerinin İzahına Dair Edebî Mektuplar*, haz. Cemal Kurnaz, Akçağ Yay., Ankara, 1995, s. 59-61, 68, 70-72, 85.

Özdek, Refik, *Türkler'in Altın Kitabı*, Tercüman Tesisleri, İstanbul, 1990, IV, 774-777.

Özer, Ahmet, *Türk Edebiyatında Naatler*, Kaynak Yay., İstanbul, 2008, s. 269-270.

Özsoy, Bekir Sami, *Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri*, Akçağ Yay., Ankara, 2005, tür. yer.

Pala, İskender, *Babil'de Ölüm, İstanbul'da Aşk*, Kapı Yay., 4. baskı, İstanbul, 2009, s. 381-398.

_____, *Şahane Gazeller 3: Nâbî, Nedîm, Şeyh Galib*, Kapı Yay., İstanbul, 2010, s. 159-241.

Parmaksız, Mehmet Nuri, *Eserleri Bestelenmiş Divan Şairleri (XVII. ve XVIII. Yüzyıllar)*, Yüksek Lisans Tezi, danışman: Kemal Kahramanoğlu, Selçuk Üniversitesi, 2010, s. 146-153.

Pekolcay, Neclâ, *İslâmî Türk Edebiyatı*, 2. Cilt, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 158-162, 223, 275-276.

Perk, Gülnihal, *18. Yüzyıl Kasidelerinde Medhiye*, Yüksek Lisans Tezi, danışman: Mahmut Kaplan, Celal Bayar Üniversitesi, 2008, s. 79-88.

Pınar, Seyfettin, *Şiirler ve Biyografilerle Yüz Türk Büyüğü*, Halk Basımevi, İstanbul, 1973, s. 174-175.

Savran, Huri, *Eski Türk Edebiyatı Sahasıyla İlgili Yayınlanmış Makaleler Bibliyografyası (1952-1991)*, Yüksek Lisans Tezi, danışman: Turgut Karabey, Atatürk Üniversitesi, 1997, s. 23, 50-51.

Soysal, M. Orhan, *Eski Türk Edebiyatı Metinleri*, Millî Eğitim Bakanlığı [Yay.], İstanbul, 2002, s. 108, 578, 582, 591-604, 651.

Şardağ, Rüştü, *Klasik Divan Şiirimiz*, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1976, s. 75, 152, 187-188, 325-327, 403.

Şeyh Galib, *Aşk ve Güzellik, Hüsn ü Aşk*, manzum çeviri: Kenan Sarıalioğlu, Apollon Yay., İstanbul, 2010, 223 s.

Tanyeri, M. Ali, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yay., Ankara, 1999, tür. yer.

Tekin, Arslan, *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*, Ötüken Yay., İstanbul, 1995, s. 564.

Tökel, Dursun Ali, *Divan Şiirinde Harf Simgeciliği*, Hece Yay., Ankara, 2003, s. 50, 155, 157-158, 172, 187, 195, 218.

Uzun, Adnan, *Dîvân Şiiri'nde İslâm Dini Dışındaki Diğer Dinlerle İlgili Mefhumlar*, Doktora Tezi, danışman: Süreyya S. Beyzadeoğlu, Trakya Üniversitesi, 1999, tür. yer.

Yöntem, Ali Canip, *Edebiyat*, Devlet Matbaası, 4. baskı, İstanbul, 1929, s. 352-353, 365-367.

[Yücel], Hasan Âli, *Türk Edebiyatına Toplu Bir Bakış, Birinci Kitap*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1932, tür. yer.

Kısaltmalar

DİA : *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, I- , İstanbul 1988- .

EP (İng.) : *The Encyclopaedia of Islam*, I-XII, New Edition, Leiden 1960-2005.

İA : *İslâm Ansiklopedisi*, I-XIII, İstanbul 1940-1988.

TDK : Türk Dil Kurumu (Ankara).